

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

10 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ewa Stefańska

SSN Marcin Trzebiatowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 10 lutego 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej F.S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 12 stycznia 2022 r., VI ACa 581/20,

w sprawie z powództwa F.S.

przeciwko Bank w W.

o zapłatę i ustalenie,

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. w pkt. I ppkt. 2 i ppkt. 4
w zakresie dotyczącym oddalenia apelacji powoda co do żądania
zasądzenia zwrotu spełnionego świadczenia wraz z odsetkami,
oraz przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu
w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Ewa Stefańska

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Trzebiatowski

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 26 lutego 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, że nie istnieje zobowiązanie F.S. do zapłaty rat kapitałowo-odsetkowych kredytu z tytułu bliżej określonej umowy o kredyt hipoteczny sporządzonej 28 grudnia 2007 r., zawartej pomiędzy Bankiem.1, którego następcą prawnym jest pozwany Bank z siedzibą w W., a F.S., co do rat wymagalnych po 4 lipca 2019 r., z uwagi na nieważność umowy (pkt I); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II) i orzekł o kosztach procesu (pkt III).

2. Na skutek apelacji obu stron wyrokiem z 12 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok częściowo w punkcie pierwszym i w całości w punkcie drugim i trzecim w ten sposób, że: 1) ustalił nieistnienie stosunku prawnego pomiędzy powodem a Bankiem.1 w W., którego następcą prawnym jest pozwany, wynikającego z bliżej określonej umowy kredytu hipotecznego; 2) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 228.346.20 zł za jednoczesnym zaoferowaniem przez powoda na rzecz pozwanego kwoty 317.000 zł; 3) ustalił, że powód wygrał sprawę w całości, szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawiając referendarzowi sądowemu w sądzie pierwszej instancji; 4) oddalił apelację powoda i pozwanego w pozostałej części i 5) orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt I).

3. Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy i zaakceptowanych przez Sąd Apelacyjny wynika, że w dniu 31 grudnia 2007 r. Bank.1 i powód zawarli bliżej określoną umowę o kredyt hipoteczny. Na mocy tej umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu na spłatę kredytu mieszkaniowego zaciągniętego w innym banku, zaś przedmiot finansowania stanowi lokal w G. przy ul. [...] Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w wysokości 317.0000 zł, przy czym postanowiono, że kredyt indeksowany jest do waluty obcej CHF. Kwota kredytu została wypłacona. Wypłata oraz spłata, zgodnie z bliżej określonymi zasadami uregulowanymi w regulaminie kredytującego banku, następowały w złotych, w oparciu o kurs waluty obcej do złotych zgodnie z tabelą obowiązującą w banku kredytującym.

Sąd pierwszej instancji uznał za niedozwolone postanowienia umowy w zakresie, w jakim wskazują, że stosowane mają być kursy walut „określone w Tabeli obowiązującej w Banku”. Jednocześnie stwierdził, że klauzule indeksacyjne nie określają głównych świadczeń stron. W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, umowa pozostaje umową kredytu bez mechanizmu indeksacji, co powoduje, że umowa stanowi kredyt zlotowy, ze zmiennym oprocentowaniem, na które składa się suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku wskazanej w umowie. Porównując kwotę wypłaconego kredytu (317.000 zł) oraz wartość świadczeń spełnionych przez powoda w okresie objętym pozwem, tj. do lipca 2019 r. (228.346.20 zł) zdaniem sądu pozwany bank nie pozostawał bezpodstawnie wzbogacony kosztem powoda.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko sądu Okręgowego co do abuzywności postanowień klauzul kursowych, jednocześnie jednak uznał, że abuzywny charakter miała całość postanowień umowy określających mechanizm indeksacji. Ponadto odmiennie niż sąd pierwszej instancji ocenił, że postanowienia przeliczeniowe dotyczą głównych świadczeń stron. W konsekwencji uznał umowę w całości za nieważną.

W kwestii rozliczeń między stronami Sąd Apelacyjny stwierdził, że roszczenie konsumenta o zwrot nienależnego świadczenia powstaje dopiero z chwilą, gdy konsument, który otrzymał wyczerpującą informację o konsekwencjach abuzywności klauzul zawartych w umowie, odmówi ich potwierdzenia i przywrócenia skuteczności z mocą wsteczną. Powód na rozprawie w dniu 1 grudnia 2021 r. pouczony przez sąd, opowiedział się za nieważnością umowy, zatem Sąd Apelacyjny uznał, że najwcześniej z tą datą jego roszczenie stało się wymagalne. Ponadto sąd odwoławczy uznał, że pozwany skutecznie podniósł zarzutu zatrzymania, a konsekwencji zastrzegł, iż spełnienie świadczenia przez pozwanego jest uzależnione od jednoczesnej zapłaty przez powoda na rzecz pozwanego kwoty wskazanej w wyroku tytułem zwrotu świadczenia wzajemnego spełnionego przez pozwanego na podstawie umowy kredytu. Uznając, że skuteczne skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda w zakresie, w jakim domagał się zasądzenia zwrotu spełnionego świadczenia

z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wskazanego w pozwie. Sąd Apelacyjny uznał, że roszczenie powoda stało się wymagalne z chwilą złożenia przez powoda oświadczenia o odmowie potwierdzenia niedozwolonych klauzul (1 grudnia 2021 r.), ponieważ jednak pozwany wcześniej podniósł skutecznie zarzut zatrzymania, stąd nie zaistniał stan opóźnienia pozwanego w spełnieniu świadczenia.

4. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł powód, zaskarżając wyrok w części, tj. co do pkt I ppkt 2 w zakresie w jakim sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 228 346,20 PLN za jednoczesnym zaoferowaniem przez powoda na rzecz pozwanego kwoty 317 000,00 zł oraz co do pkt I ppkt 4 w zakresie w jakim sąd oddalił apelację powoda w części, w jakiej domagał się zasądzenia zwrotu spełnionego świadczenia z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wskazanego w pozwie. Skarżący zarzucił zaskarżanemu wyrokowi art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie przez sąd drugiej instancji, że pozwany podniósł w przedmiotowej sprawie skutecznie zarzut zatrzymania świadczenia do czasu zaoferowania przez powoda zwrotu kwoty udostępnionego mu kapitału.

5. Pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i o zasądzenie od strony przeciwnej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

6. Zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące naruszenia prawa materialnego w istocie ogniskują się wokół problemu skuteczności podniesionego przez pozwanego zarzutu zatrzymania. Jego uwzględnienie rzutowało również na rozstrzygnięcie dotyczące odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia.

7. Aktualnie zarówno w judykaturze Sądu Najwyższego, jak i orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dominuje stanowisko, że w tożsamy okolicznościach, jak w niniejszej sprawie, brak podstaw do uwzględnienia zarzutu zatrzymania.

8. W uchwale składu siedmiu sędziów z 19 czerwca 2024 r., III CZP 31/23, Sąd Najwyższy uznał, że prawo zatrzymania nie przysługuje stronie, która może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, odstępując tym samym od poglądu przeciwnego, wyrażonego np. w uzasadnieniach uchwał Sądu

Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20 i z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21. W powołanej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził, iż w sytuacji, gdy obie strony są zobowiązane do wzajemnego spełnienia (zwrotu) świadczeń pieniężnych, prawo zatrzymania nie przysługuje z uwagi na to, że w Kodeksie cywilnym przewidziano instytucję intensywniej chroniącą interes stron, tj. potrącenie.

9. Z kolei w uchwale składu siedmiu sędziów z 5 marca 2025 r., III CZP 37/24, Sąd Najwyższy stwierdził, że w razie dochodzenia od banku zwrotu świadczenia spełnionego na podstawie umowy kredytu, która okazała się niewiążąca, bankowi nie przysługuje prawo zatrzymania na podstawie art. 496 w zw. art. 497 k.c. Z uzasadnienia tej uchwały wynika, że podstawowym argumentem przeciwko przyjęciu, iż bank może powołać się na prawo zatrzymania, jest uznanie, że umowa kredytu nie ma charakteru umowy wzajemnej. Stanowisko przeciwne do tego ostatniego stwierdzenia Sąd Najwyższy zajął w uchwale siedmiu sędziów z 28 lutego 2025 r., III CZP 126/22. W orzeczeniu tym nie wypowiedział się jednak wprost co do tego, czy bank może powoływać się na prawo zatrzymania.

10. Powyższe stanowisko Sąd Najwyższy potwierdzał w późniejszych orzeczeniach; zob. np. wyroki: z 19 lutego 2025 r., II CSKP 910/23; z 14 maja 2025 r., II CSKP 830/23 z 5 czerwca 2025 r., II CSKP 1147/23; z 12 sierpnia 2025 r., II CSKP 854/23 i 5 września 2025 r., II CSKP 276/25. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę podziela powyższe stanowisko.

11. Przyjęcie niemożliwości powoływania się przez bank na prawo zatrzymania w okolicznościach niniejszej sprawy pozostaje także w zgodzie z postanowieniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 8 maja 2024 r., C-424/22, w którym TSUE uznał, że art. 6 ust. 1 oraz art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoją na przeszkodzie powołaniu się przez instytucję bankową na prawo zatrzymania w sporze z konsumentem żądającym stwierdzenia nieważności umowy kredytu hipotecznego (pkt 38). Dyrektywa ta nie stanowi wprawdzie bezpośrednio podstawy uregulowania stosunku prawnego stron, jednak należy preferować taki rezultat interpretacji prawa polskiego, który jest zgodny z dyrektywą, o ile osiągnięcie tego

rezultatu jest możliwe w ramach ogólnie przyjętych metod wykładni. Przeprowadzona powyżej wykładnia dowiodła istnienia takiej możliwości.

12. Wypada na koniec wyjaśnić, że kwestia momentu, od którego roszczenie konsumentów o zwrot nienależnego świadczenia staje się wymagalne, została wyjaśniona w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 grudnia 2023 r., C-140/22, mBank (*Déclaration du consommateur*), w którym stwierdzono, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście nieważności umowy kredytowej ze względu na przewidziane w niej abuzywne postanowienia, stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależnione od złożenia przez tego konsumenta przed sądem oświadczenia, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego abuzywnego warunku oraz, że jest świadomy konsekwencji uznania nieważności umowy, oraz wyraża zgodę na uznanie umowy za nieważną. W konsekwencji także Sąd Najwyższy w wiążącej wszystkie składy tego Sądu uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2025 r. III CZP 25/22 skorygował wcześniejsze swoje stanowisko w tej kwestii, przyjmując, że roszczenie konsumentów o zwrot nienależnego świadczenia staje się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu do spełnienia świadczenia zgodnie z art. 455 k.c., przy czym wezwanie to nie musi spełniać żadnych szczególnych warunków (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2025 r., II CSKP 2050/22).

13. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił wyrok w zaskarżonej części i przekazał w tym zakresie sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

Ewa Stefańska

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Trzebiatowski

(R.N.)

[SOP]